Griffier van de Staten

Geleidebrief informatief

Provincie Zeeland

Naam voorstel **15005315**	**Brief Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland van 28 maart 2015 over misbruik van natuursubsidie voor de Grevelingen, en toekomstige ontwikkelingen in dit gebied**		
Betreft vergadering	Provinciale Staten		24 april 2015
Te verzenden aan	Statenbreed via iBabs		
Verzenddatum	8 april 2015		
Statengriffier	Peter Joosse	0118 - 63 18 86	p.joosse@zeeland.nl
Statenadviseur			
Inhoudelijk ambtenaar	Thecla Westerhof	0118 – 63 19 28	tbm.westerhof@zeeland.nl
Verantwoordelijk bestuurder	C.M.M. Schönknecht-Vermeulen		

Inhoudelijk	
Aanleiding	De Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland maakt zich zorgen over het ruimtelijk beleid voor de Grevelingen, en de inzet van natuursubsidies voor andere doelen.
Bevoegdheid	GS
Toelichting	De Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland heeft dit schriftelijk aan de colleges van GS van Zuid-Holland en Zeeland voorgelegd, en vraagt bredere aandacht voor dit onderwerp.
Kosten en dekking	n.v.t.
Overige informatie	Afdoeningsvoorstel is deze brief te behandelen in de commissie Ruimte van 13 mei 2015

15005315

PROVINCIE ZEELAND
AFD. S6 AMBT.
AFD. TERMIJN Joosse
DATUM - 2 APR. 2015
DOC.NR.
ZAAK NR.
CLASS.

Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland
secretaris dhr. G.F.C. van den Ende
Oesterstraat 77
4301 ZL ZIERIKZEE

Provinciale Staten van Zeeland
Statengriffier drs. P. Joosse
Postbus 6001
4330 LA NIDDELBURG

Betreft: misbruik van natuursubsidie voor de Grevelingen,
en toekomstige ontwikkelingen in dit gebied

Zierikzee, 28 maart 2015

Geachte Statenleden, heer Joosse,

Onze vereniging maakt zich grote zorgen over het ruimtelijk beleid voor de Grevelingen, zijnde één van de belangrijkste Natura 2000-gebieden van ons land, zoals dat de afgelopen jaren door het Grevelingenschap, middels de organisatie G.Z-H., gevoerd wordt.
Hierbij is, en wordt, alles in het werk gesteld om grootschalige recreatieprojecten in dit ecologisch- en landschappelijk kwetsbare gebied te realiseren, ter wille van economisch gewin op korte termijn. De keerzijde van deze medaille is echter een ingrijpend, en definitief verlies aan natuur- en landschapswaarden.

Het wrange van deze situatie is dat voor de financiering van de activiteiten van G.Z-H. al jaren misbruik gemaakt wordt van natuursubsidie. De SNL-subsidieregeling, waar het hier over gaat, is alleen bedoeld is voor de instandhouding en het beheer van natuurgebieden.

Wij hebben dit voorgelegd, middels een brief van onze vereniging van 9 maart jl., aan de colleges van Gedeputeerde Staten van Zeeland en van Zuid-Holland, inclusief een aantal aanvullende verzoeken aangaande dit 'vreemde' financiële beleid van afgelopen jaren.
Tevens hebben wij in deze brief gewezen op de beleidsmatige consequenties van de komende ontwikkelingen in de Grevelingen in het kader van de Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer.

Naderhand beseften wij dat de strekking van onze brief bredere aandacht verdiend en tevens in Provinciale Staten van beide provincies aan de orde dient te komen.
Bij deze sturen wij u daarom een kopie van onze brief van 9 maart jl., gericht aan beide colleges van GS, met het verzoek aan u om deze in Provinciale Staten te bespreken, zo mogelijk gevolgd door verdere politieke acties in dit verband.

Op onze brief van 9 maart jl. hebben wij nog geen reactie van de colleges van GS ontvangen. .

Hoogachtend,

Drs. J.W.Beijersbergen, voorzitter

Dr. G.J.C. Buth, adjunct-secretaris

Deze brief is naar Provinciale Staten van Zeeland en van Zuid-Holland verstuurd.

Kopie

Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland
secretaris dhr. G. F. C. van den Ende
Oesterstraat 77
4301 ZL Zierikzee

Gedeputeerde Staten van Zeeland
en Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Betreft: misbruik van natuursubsidie voor de Grevelingen
door G.Z-H, en toekomstige ontwikkelingen in dit gebied

Zierikzee, 9 maart 2015

Geachte colleges van Zeeland en Zuid-Holland,

I. Aanleiding

Onze vereniging maakt zich grote zorgen over de natuur- en landschapswaarden van de Grevelingen in relatie tot de omvangrijke recreatieve bouwprojecten die momenteel in dit waardevolle natuurgebied uitgevoerd worden, en de nog veel omvangrijkere bouwprojecten die hier gepland zijn.
Onze vereniging volgt vanaf de afsluiting van de Brouwersdam in 1971 de natuur- en landschapsontwikkelingen in de Grevelingen intensief. Hierdoor beschikken wij over een grote gebiedskennis, en voelen wij ons zeer betrokken bij dit gebied.

De natuurwaarden van de Grevelingen zijn van internationaal belang. Het gebied behoort tot de top van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor de beschrijving hiervan verwijzen wij onder andere naar de lange reeks ecologische jaarverslagen van de Grevelingen, uitgebracht in opdracht van Staatsbosbeheer, en het Natura 2000 ontwerpbeheerplan Deltawateren, deelgebied Grevelingen, opgesteld in 2014 in opdracht van Rijkswaterstaat Zee en Delta.
De landschapswaarden van dit grootschalige water-land gebied zijn, zeker voor Nederlandse begrippen, fenomenaal . In veel gevallen is hier nu nog sprake van ongereptheid en weidsheid, met vergezichten naar een gave, ongestoorde horizon. Jaarlijks genieten dan ook honderdduizenden mensen van de Grevelingen in zijn huidige hoedanigheid.

In breder verband zijn overeenkomstige zorgen over de recreatie-bouwprojecten in de Grevelingen recent kenbaar gemaakt door een groot aantal natuurorganisaties die werkzaam zijn in Zuidwest Nederland, middels een gezamenlijk ondertekende brief van 13 oktober 2014 gericht aan het Natuur- en Recreatieschap De Grevelingen. (Onze vereniging behoort tot de bij de Zeeuwse Milieufederatie aangesloten organisaties.)

II. Misbruik van de SNL-subsidieregeling

Onze vereniging heeft zich de laatste tijd verdiept in de achtergrond van, en de sturende krachten achter de veelheid aan bouw- en inrichtingsprojecten voor de Grevelingen. Hiervoor hebben wij onder andere gebruik gemaakt van vergaderstukken van het bestuur van het Natuur- en Recreatieschap de Grevelingen, en van de Commissie Ruimte, Ecologie en Water van de Provincie Zeeland voor de vergadering van 27 februari 2015.

Sinds x jaren heeft het Grevelingenschap al het beheer uitbesteed aan Groenservice Zuid-Holland, G.Z-H., zijnde een (op zichzelf staande ?) afdeling van de Provincie Zuid-Holland.
Wij constateren dat de G.Z-H. zich vooral de laatste jaren manifesteert als een zeer assertieve ontwikkelaar van omvangrijke bouwprojecten, en zeker niet als verantwoord werkende beheerinstantie, handelend op basis van een diepgaande ecologische gebiedskennis, zoals men mag verwachten van een beheerder van één van de belangrijkste, grootschalige natuurgebieden van Nederland.
De G.Z-H. ziet kennelijk de Grevelingen als een 'woest en ledig wingewest', dat zoveel mogelijk middels huisjesparken, jachthavens, een getijdencentrale en harde infrastructuur 'in cultuur' gebracht moet worden, ter wille van korte termijn economisch gewin. Dit, terwijl nu reeds de ecologische draagkracht van de Grevelingen aangaande recreatieontwikkelingen overschreden wordt, zoals onder andere naar voren komt in het hiervoor vermelde Natura 2000 ontwerp-beheerplan.

Tot onze grote verbazing hebben wij geconstateerd dat de activiteiten van de G.Z-H. grotendeels gefinancierd worden met rijksgeld, gemeenschapsgeld dus, dat jaarlijks alleen voor het pure natuurbeheer in de Grevelingen gebruikt mag worden, zijnde de jaarlijkse SNL-subsidie, waarmee Staatsbosbeheer hier haar werkzaamheden kan uitvoeren.
Van het jaarlijkse SNL-subsidiebedrag, dat alleen bedoeld is voor de instandhouding en ontwikkeling van de natuur in de Grevelingen, wordt door de G.Z-H. telkens een aanzienlijk deel (zie hierna) afgepakt ter financiering van haar projectontwikkelaar-activiteiten. Dus, voor het stimuleren en faciliteren van grote bouwprojecten in de Grevelingen.

Met andere woorden:
Bij het Grevelingenbeheer wordt al jaren door de twee betrokken provinciale overheden, middels de beheerinstantie G.Z-H., gelabeld subsidiegeld dat puur en alleen bedoeld is voor de instandhouding en ontwikkeling van de natuur in dit gebied, misbruikt voor de ontwikkeling van grote, natuur en landschap verstorende, bouwprojecten in dit natuurgebied.
Dit is een wel erg wrange situatie: gemeenschapsgeld bedoelt voor de instandhouding van de natuur wordt misbruikt voor de afbraak van de natuur.

Ter toelichting het volgende. Het landelijke Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (de SNL subsidieregeling) is gebaseerd op een stelsel van specifiek omschreven natuurbeheertypen.
Een natuurbeheerinstantie, of particulier natuurbeheerder, kan alleen jaarlijks een natuurbeheersubsidie krijgen voor één of meerdere natuurbeheertypen die in zijn natuurgebied, gelegen binnen de Ecologische Hoofdstructuur, aanwezig zijn, afgemeten naar de oppervlakte (ha's) waarin het desbetreffende natuurbeheertype aanwezig is. De maximale beheersubsidie per ha per natuurbeheertype is landelijk bepaald middels normkosten voor het noodzakelijke instandhoudingsbeheer.

De SNL subsidieregeling is een rijksregeling, waarvan de uitvoering, inclusief het gelabelde, puur voor natuurbeheer te besteden SNL-budget, gedelegeerd is aan de provincies.
Kortom, de strekking van deze subsidieregeling is dat het hier gaat om gemeenschapsgeld dat, zeer specifiek afgewogen aan een stelsel van natuurbeheertypen, alleen bedoeld is voor de instandhouding en ontwikkeling van de natuur in Nederland.
Het financieren van de organisatie van natuurverstorende bouwprojecten en jachthavens, of de aanleg van verharde paden en parkeerplaatsen, 'vloekt' in sterke mate met de uitgangspunten van de SNL-regeling.

Het is ongepast dat in dit geval de twee betrokken provinciale overheden misbruik maken van deze subsidieregeling. Mogelijk is hier ook sprake van strijdigheid met de beginselen van behoorlijk bestuur, conform de desbetreffende artikelen van de Algemene wet bestuursrecht.
De provincie heeft een voorbeeldfunctie, en behoort niet de mogelijke mazen van wet- en regelgeving op te zoeken om maximaal misbruik te maken van een zeer specifieke doelsubsidie ter wille van ontwikkelingen die juist haaks staan op dat specifieke doel.

Bij de toepassing van de SNL-subsidieregeling voor het natuurbeheer in de Grevelingen speelt GS een driedubbele rol, hetgeen uit democratisch oogpunt gezien al erg dubieus is;

- GS is zowel algemeen uitvoerder van deze regeling,
- en tevens de subsidieaanvrager bij zichzelf,
- en tevens controleur van zichzelf aangaande het juiste, niet-frauduleuze gebruik van deze subsidieregeling ('de slager keurt zijn eigen vlees') .

Juist in een dergelijke bestuursrechtelijke vreemde situatie zoals voor de Grevelingen aan de orde is behoort GS zeer deugdelijk te werk te gaan, en alleen SNL-geld toe te kennen voor het noodzakelijke maai- en begrazingsbeheer voor de desbetreffende natuurbeheertypen, op basis van ingediende rekeningen. Dus, op basis van de werkelijk gemaakte kosten, waarbij het standaard SNL-bedrag per natuurbeheertype dan het maximale subsidiebedrag vormt.

III. Verzoeken

Het voorgaande geconstateerd hebbende aangaande het misbruik van de jaarlijkse natuurbeheersubsidie, verzoeken wij u het volgende:

1. **Per direct te stoppen met het financieren van G-Z.H. middels SNL-subsidiegeld.**

2. **Ons aan te geven hoeveel jaar deze werkwijze, het misbruik maken van natuursubsidie, reeds plaats vindt.**

3. **Ons aan te geven welk bedragen G-Z.H. jaarlijks van het natuurbeheerbudget gebruikt heeft voor andere doeleinden dan het pure natuurbeheer dat Staatsbosbeheer hier jaarlijks uitvoert.**

4. **Het totale natuurbeheersubsidiebedrag dat gedurende die jaren door de G-Z.H. gebruikt is voor andere doeleinden dan natuurbeheer terug te storten in een natuurfonds voor de Grevelingen.**

ad. 3

De vergaderstukken van 2013 en 2014 van het Grevelingenschap geven geen duidelijk beeld van welke bedragen G-Z.H. van de jaarlijkse SNL-subsidie gebruikt heeft voor andere zaken dan natuurbeheer, en wordt ook niet duidelijk hoeveel jaren deze vorm van subsidie-misbruik al plaatsvindt. Zo staat in de jaarstukken 2013 op pag. 14:

- 'Na het aflopen van de subsidie natuurbeheer 2006-2011 zijn nieuwe aanvragen gedaan voor de periode 2012-2017.'
  Betekent dit dat dit misbruik al vanaf 2006 plaatsvindt ?
- '. . . . . nu bij de nieuwe Subsidieregeling Natuur & Landschap (SNL) . . . . is er een bedrag van € 1.225.000 *(jaarlijks dus)* als SNL Subsidie beschikbaar . . . . . wordt een deel van deze middelen (€ 260.000,-) aangewend voor activiteiten in het kader van ZOG 2.'
  Dit betekent dus dat in ieder geval jaarlijks 21,2 % van het voor natuurbeheer gelabelde subsidiebedrag misbruikt wordt voor rode ontwikkelingen, i.h.b. recreatieprojecten. Maar, mogelijk ligt dit percentage nog veel hoger; zie hierna.

In de Ontwerpbegroting Recreatieschap Zuidwestelijke Delta voor 2015 wordt op pag. 12 aangegeven:

- Baten 2015: € 1.226.000,- subsidie natuurbeheer *(SNL)*,
- en bij lasten 2015: leveranties en diensten derden SBB € 628.700,-

Staatsbosbeheer (SBB) voert al het natuurbeheer in de Grevelingen uit. Dit betreft dus de eigenlijke werkzaamheden waarvoor enkel en alleen de SNL-subsidie bedoeld is. Alle andere activiteiten buiten de SBB-werkzaamheden vallen buiten de scoop van de SNL-regeling.
Deze getallen lijken aan te geven dat G-Z.H. dan jaarlijks 1.226.000 minus 628.700 is 597.300 euro, zijnde 48,7 %, van het SNL subsidiebedrag misbruikt.

Om helderheid hierover te krijgen verzoeken wij u om ons voor de jaren dat dit misbruik heeft plaatsgevonden een uitwerking te leveren van hoe jaarlijks het gehele natuurbeheersubsidiebedrag voor de Grevelingen besteed werd.
Voor deze jaarlijkse overzichten dient dan uitgangspunt te zijn dat SNL-subsidie alleen bedoeld is voor het jaarlijkse instandhoudingsbeheer van de desbetreffende natuurbeheertypen. SNL-subsidie mag niet gebruikt worden voor de voorbereiding en uitvoering van natuurprojecten, en zeker niet recreatieprojecten.
Overigens constateren wij in de stukken van G-Z.H. dat op bepaalde projecten ten onrechte het stempel 'natuurproject' geplakt wordt. Projecten waarvoor geldt ; 'investeringen in natuur in combinatie met enkele recreatieve functies' houden meestal extra landschap- en natuurverstoring in.

ad. 4

Voor het in te stellen natuurfonds dient uitgangspunt te zijn dat dit alleen gebruikt zal worden voor de financiering van sec natuurversterkende maatregelen in de Grevelingen.
Wij geven in dit verband twee suggesties waarvoor het natuurfonds aangewend zou kunnen worden:
- 1. Het hiervoor vermelde Natura 2000 ontwerpbeheerplan geeft aan dat een aantal instandhoudingsdoelstellingen voor de Grevelingen nu al een knelpunt vormen, of de komende tijd een knelpunt gaan vormen. Onderzoek en gerichte maatregelen zijn hiervoor noodzakelijk.

- 2. Ten gevolge van de invoering van een beperkt getij-verschil in de Grevelingen, zoals omschreven in de in procedure zijnde Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer, zullen cultuurtechnische maatregelen in de randzone's van natuurgebieden noodzakelijk zijn.
Dit, ten eerste om de huidige waardevolle vegetatietypen en broedgebieden van kustvogels veilig te stellen, en ten tweede om, vooral in het voormalige mondingsgebied van de Grevelingen (zie hierna), oeverzone's optimaal geschikt te maken als intergetijdengebied. In dit verband kan plaatselijk ook aanpassing, of versterking van de vooroeververdediging noodzakelijk zijn. Met een dergelijk Plan van Aanpak zullen hoge uitvoeringskosten gemoeid zijn.

IV. Toekomstige ontwikkelingen

Zoals naar voren kwam tijdens het overleg op 27 januari jl. tussen de natuurorganisaties en G.Z-H, in navolging van de hiervoor vermelde brief van de natuurorganisaties aan het Grevelingenschap van 13 oktober 2014, werkt het schap momenteel een actualisatie uit van het projectenprogramma voor de Grevelingen.
Wij merken hierover het volgende op.
Naast de grenzen die de ecologische draagkracht van het gebied stellen, zoals die onder andere naar voren komen in het Natura 2000 ontwerpbeheerplan, dient bi j deze actualisatie rekening gehouden te worden met de invoering van een gedempt getij op de Grevelingen, hetgeen mogelijk al in 2020 gaat plaatsvinden. Dit betekent onder andere dat de projectplannen die gepland zijn in het westelijke deel, het voormalige mondingsgebied van de Grevelingen strek aangepast dienen te worden.

De doelstelling voor de invoering van een beperkt getij in de Grevelingen is een herstel en optimalisatie van natuurwaarden en biodiversiteit. Dit niet alleen wat betreft de diepere lagen van de voormalige stroomgeulen in de Grevelingen, maar ook als compensatie voor het verlies van intergetijdengebied elders in het Deltagebied, hetgeen tevens een Natura 2000-verplicht vormt.
(In onze op 29 november 2014 bij de Directie Participatie in Den Haag ingediende zienswijze op de Ontwerp Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer hebben wij ons standpunt over een gedempt getij in de Grevelingen nader uitgewerkt.)

Intergetijdengebied, met de daarin voorkomende, vaak in grote aantallen, steltlopers en andere wadvogels, vormt één van de meest kenmerkende, en internationaal belangrijke natuurwaarde van het Deltagebied. In Zeeland staat dit natuurtype sterk onder druk, en zijn de toekomstverwachtingen hiervoor slecht. In de Oosterschelde neemt het intergetijdengebied sterk af door het zandhongerproces. (Ook al zal hiervoor mogelijk een zandsuppletiebeheer gevoerd gaan worden, dan vindt er geen herstel plaats. De areaal-afname zal dan alleen vertraagd worden.) In de Westerschelde neemt de laatste jaren het intergetijdengebied in zowel kwali- als kwantitatieve zin af ten gevolge van het erg intensieve vaargeulbeheer.
De invoering van een gedempt getij in de Grevelingen zal deze negatieve ontwikkelingen in het Deltagebied deels kunnen compenseren. In de in 2014 door staatssecretaris mevrouw S. Dijksma van Economische Zaken vastgestelde beleidsvisie 'Natuurambitie Grote Wateren 2050 en verder', die naar wij aannemen ook voor het Grevelingenschap maatgevend zal zijn, wordt hierover gesteld: 'In het toekomstbeeld van de natuurambitie kan het getij bij de inlaat in de Grevelingen worden geregu-leerd. Door het gedempt getij zal het voor de Delta kenmerkende intergetijdengebied weer toenemen.'

Cruciaal voor een optimaal intergetijdengebied voor vogels is, naast het ontbreken van verstoring, een goed ontwikkelde bodemfauna. En die wordt grotendeels bepaald door de voedselrijkdom van het overstromende water. In de huidige Grevelingen is het water voedselarm. Dit zal grotendeels ook zo blijven bij het zeer beperkte getijverschil, c.q. beperkte mate van stroming, dat hier ingevoerd zal worden. Alleen in het meest westelijke deel , daar waar straks tweemaal per etmaal het meer voedselrijke Noordzeewater in- en uitstroomt, zullen potenties ontstaan voor optimaal, dus vogelrijk, intergetijdengebied. (Ter vergelijking en als voorbeeld; in de Oosterschelde zijn de meest productieve mosselpercelen gelegen tussen Burghsluis en de Oosterscheldekering.)

Deze toekomstige situatie in de Grevelingen houdt in dat er in het westelijke deel, dus nabij de Brouwersdam, in principe geen mogelijkheden meer zijn voor omvangrijke recreatieprojecten, en dat hier grote delen van de oeverlijn die straks gevormd zal worden door intergetijdengebied vrij van menselijke verstoring gehouden dient te worden.

In dit opzicht vormt de momenteel plaatsvindende massale bouwontwikkeling bij De Punt, 66 huizen, een hotel en steigers voor plezierboten, gelegen in de zone die straks de beste kansen biedt voor de ontwikkeling van intergetijdengebied, een verkeerde beleidskeuze.

De kosten van de invoering van een beperkt getij op de Grevelingen worden geschat op ruim 140 miljoen euro. Dat betreft dus erg veel gemeenschapsgeld.
Het zou een vorm van onverantwoordelijk bestuur zijn als een deel van de beoogde doelstelling van de invoering van het gedempt getij teniet gedaan wordt door de ruimtelijke plannen voor het westelijke deel van de Grevelingen niet aan te passen.

Graag zouden wij binnen twee weken een reactie van u ontvangen.

Hoogachtend,

drs. J.W. Beijersbergen, voorzitter

dr. G.J.C. Buth, adjunct secretaris

Een afschrift van deze brief wordt verstuurd naar de Zeeuwse Milieufederatie en de Coalitie Delta Natuurlijk (CDN) te Goes, de staatssecretaris van EZ, en Deloitte Accountants B.V. te Den Haag (zijnde de accountant die in 2014 de jaarrekening 2013 van het Grevelingenschap goedgekeurd heeft.)